

SULTAN

BİR KANUNİ ROMANI

OKAY
TIRYAKIOĞLU

SULTAN
Bir Kanuni Romanı
Okay Tiryakiođlu

TİMAŞ YAYINLARI | 2685
Edebiyat Kitaplığı
Roman Dizisi | 130

EDİTÖR
Seval Akbıyık
M. Emin Baş

KAPAK TASARIMI
Ravza Kızıltuğ

1. BASKI
Şubat 2012, İstanbul

4. BASKI
Temmuz 2020, İstanbul

ISBN
ISBN 978-605-08-0085-2

TİMAŞ YAYINLARI
Cađalođlu, Alemdar Mahallesi,
Alaykışkı Caddesi, No:5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr
timas@timas.com.tr
f t g+ timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 45587

BASKI VE CİLT
Altın Kitaplar Yayınevi Matbaası
Göztepe Mah. Kazım Karabekir Cad. No:32
Mahmutbey - Bağcılar/ İstanbul
Telefon: (0212) 446 38 88
Matbaa Sertifika No: 44011

YAYIN HAKLARI
© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak
Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

I

“Cesaret bir nevi vatandır.”

Anonim

23 Ağustos 1528 - Budin

Ağustos aylarının ekseri ikinci yarısında, Tuna boyundan Budin'e doğru gökyüzü, öğleden sonraları parça parça boz bulanık bulutlarla kaplanır ve rüzgâr, kuzeybatıdan insanı ürpertecek kadar serin esmeye başlar. Bölge yerlilerinin iyi bildikleri üzere, yaklaşan mevsim dönümünü haber veren esas işaret, bulutların cidarlarını akşama yakın vakitlerde saran o kükürt pembesi, eflatunu bol harenin, düşsel bir ışıltıyla günbatımına kadar parlamaya başlamasıdır. Yayınbalıklarının, çamurlu diplerdeki karanlık yuvalarını terk edip alabalıklar gibi şaşırıncı bir şekilde yüzeye sokulması, çilekeş balıkçıların bin tasayla asılmış simalarını aydınlatır. Ne var ki avcıların, yabancılara izahtan titizlikle kaçındıkları küçük bir de sıraları vardır. Yayınbalıklarının yüzeye çıkmaları, kıyıların o çamurlu rayihasına baygın, topraklı bir ton karıştırır ve ilk bir mil civardaki tüm balıkçılar, balık avı döneminin başladığı müjdesini birbirlerinden önce, sadık Tuna'nın ta kendisinden almış olurlar. İrili ufaklı tüm kıyı yerleşkelerinde, bu müjdeyi bekleyen ahalinin ivedi davranmalarıyla balık pazarları kuru-luverir. Diğer tecim ehlinin de bu pastadan pay istemesi yadırganamaz elbette ve Tuna'nın gök mavisi sularından, sonbaharın ilk günlerine doğru o gümüş yalımlı bereket oluk oluk fıskırmaya başlar.

Viyanadan hareket eden tüm nehir ve kara yolcuları bu apansız değişikliği biraz hakir ve ziyadesiyle taşralı görseler de, seyyar balıkçılardan karınlarını doyurmadan edemezler. Çamurlu kıyıların panayır alanlarını andıran bu gürül gürül hususi neşesinde halklar, din, dil, ırk ayrılıklarını geride bırakır, sıcak ekmeklerin içinden tüten körpe balıkların lezzetinde hoş bir gönüldaşlık hissine ererler.

Lakin gerçekte Tuna Nehri'nin bir sırrı daha vardır ki, bu ürpertici hakikate kendi ehli dahi yeterince hâkim değildir. Tuna, gerçekte metruk ve korkulu bir ülkedir. Zira yolcular, iyi bir rehberle ya da görevine sadakatle bağlı olup iş saatlerinde ayık gezme itiyadını muhafaza eden bir kaptana rastlayamazlarsa, Tuna'nın öncelikle Viyana'dan Budin'e, oradan da Karadeniz'e kadar sayısız hırçın kola ayrıldığı acı bir şekilde öğrenmek zorunda kalırlar. Yatağında bu derece oynak bir nehir dünya üzerinde sık görülmez çünkü.

Eylül başında bastıran sonbahar yağmurlarıyla birlikte bu yataklar, yine kendi aralarında, şaşırtıcı derecede 'ana kol' izlenimi veren derin suyollarıyla parçalanır. Bir kez kaybolan teknelerin akıbeti, ya çürümüş hayvan leşlerinin yüzeyde dönendiği iri girdaplarla kaplı kızıl çökeltilerin dehşetine kapılmak, ya da biraz daha şanslılarsa eğer, söğüt ağaçlarının iç kısımlarını perdelediği, kum ve çakıldan mürekkep bataklık adalardan birine ulaşmaktır. Her iki halde de yolcuların akıbetleri pek parlak olmaz. Tabiatın ilk baştaki aldatıcı dینگinliği, bir şekilde büyüüne tutsak etmiştir artık yarı esrik haldeki yabancıları. Apansız hiddetlenen bakır rengi suların, alüvyon adalarını hoyratça kemirdiği, çağlarcaların ve derin burgaçların ağaçların asırlık köklerini parçaladığı tüm bu öfkeli tali kollarla yüzleşmek, onları içten içe yıkar.

Bu bölgede ancak ve ancak, işine tekmi hâkim denizciler ve dahi Alman ve Osmanlı elçileriyle, onların maiyetlerinde bulunan casuslar salimen gezinebilirler. Viyana'nın 10 mil doğusundaki kasvetli Fishament kasabasının küçük dokuna siya etmiş tek yelkenli kırlangıç teknenin hemen yanı başındaki iki kişi de, bir yıla yakındır bu bölgede gezinen Osmanlı çaşıtlarındandırlar. Ancak onların tüm diğer benzerlerinden bir farkı vardı. İçlerinden biri, 'Çelik Hilal'in kuru-cusu, teşkilatçısı ve koruyucusu Vehimi Orhun Çelebi'nin ta kendisiydi. Diğeri ise, İspanyol asıllı Carlos Alvares ya da Müslüman adıyla Gırnatalı Çömez Kemal'di. Bir yıl önce Budin'in, Nemçe (Avusturya) Kralı Ferdinand tarafından Macar Kralı Janos Zapolya'dan geri alınmasıyla bozulan diplomatik münasebetlerin yeniden tesisi için Viyana'ya gelen Serezli Kamil Paşa'nın ekibinden ayrılmış, o günden beri bir

anlarını dahi boşa geçirmemişlerdi. Üç aydan fazladır Budin ve civarında yer altına inerek, Zapolya'nın Muhafız Destek Garnizonu'ndan kılıç artığı yeniçerilerle temasa geçiyorlardı.

Vehimi Orhun Çelebi, kırk üç yaşın bütün olgunluğu ve tecrübesiyle, gözleri dikkat kesildiği noktaya çevrilmeden de tüm ana yönlere hâkim olduğu halde, genç çömeziyle konuşuyordu. İnce sakal ve bıyıklarına kırlar inmeye başlamış, gür saçları hafifçe seyreلمişti. Ancak geçen yıllar içerisinde geliştirdiği siyasi yeteneği, ilerlemiş Latincesi ve haddeden süzölmüşçesine incelmış kültürüyle son derece kıranta bir görünümü vardı. Bir de Frenklerin bu çorap pantolonu, kol ve yaka ağızları fırfırlı ipek gömleği, geniş kenarlı, tavus tüylü şapkası ve peleriniyle tam bir Latin aristokratını andırıyordu ki zamanla halini yadırgamamayı öğrenmişti. Konçları afili bir açıyla kıvrılmış ceylan derisi çizmeleri, günün bu saatine ve kasabanın çamurlu sokaklarına karşın pırıl pırıldı.

“Bana bak Kemal,” dedi, küçük iskelenin derzleri arasından fişkıran yosunlar kadar kaygan bir sesle, “şimdi benim tepemi atırma da deyiver, bunca sefer eyledik Tuna üzerinden; artık ona güvenilmeyeceğini bir iyice belledin mi?” Gözleri kuzeye doğru ufku zarifçe omuzlayan gece rengi bulutlarda olduğu halde, “Sana söylüyorum,” diye çıkıştı, “diri dur bre çocuk, tez cevapla!”

Henüz yirmi ikisindeki sarı yağız delikanlı, daima dostça bakan donuk mavi gözlerinde hafif istihza yüklü bir ifadeyle konuştu, “Bak Orhun Ağam, ben şuncacık şeyi kavrayamayacak olsam sen beni yanında barındırır mıydın? Bana güvendin, kayırdın, barındırdın; Mevlam razı olsun senden.” Kaba saba yünlü gömleği, keşişlerin cübbelerini andıran uzun etekli ve külahlı sırtlığı, paçaları söküük dar pantolonuyla bir şövalye yamağından hiçbir farkı yoktu.

Birden yumuşadı Vehimi, “Senden de çömezim, senden de; lakin yine de aklım kalır sende. Bizim garip takımındansın, harcanması kolay olanlardansın. Bu yetişir endişeme. Yaşının verdiği havailik vardır bir de üzerinde. Bu atak, delişmen, korkusuz fitratınla birleşince gençliğin, tedbirini baskın tutmazsın.”

Çömez Kemal, ak tenli köşeli yüzü al al, karşısındaki tecrübeli adamın kara yağız beyzi simasına ve çipil gözlerine bakarak, “Meraklanma Ağa,” dedi sabırlı, ancak yine de muzip bir tonla, “bu sular dosttur bilene...”

“İyisin hoşsun, ancak aklına yatmayan işte bir ciddiyetsizlik çöreklenir üzerine Kemal...” Başlarının üzerinde tül tül savrulan yağmur bulutları, Doğu Alplerin yalçın yamaçları üzerinde belirmeye başlayan şimşeklerin mavi çakımlarıyla korkulu korkulu ağardı bir an. “Sendeki bu gairesiz hâl, nice namlı yiğidin başını yemiş, ismini yer yüzünden silmiştir.”

“Ağam,” diye içlendi Kemal, “sen ‘Çelik Hilal’ gibi âleme nam salmış bir teşkilatın başısın, ancak isminle maruf olarak, biraz fazlaca vehimlisin.”

O sahte öfkesiyle çıkıştı yeniden Orhun Çelebi, “Bre densiz, o yüzden Vehimi diye anarlar ya beni.” Düşünceli bir ifadeyle sustu birden, “Kaç defa dedim sana dümen tutarken uyuklama diye. Bacaklarını kırarım dedim takmadın, balıklara yem ederim dedim tınmadın, falakaya yıkarım dedim onmadın. Bak hele oğul, Tuna’ya güvenme ki sana cömert olsun. Yoksa bu güzel nehrin ağısı usulca sarar bünyeni; ne kadar silkinsen kurtaramazsın. En tatlı uykulara gömülürsün yumuşak esintisinde... Sonra, sonra bir buçuk asırdır Türk oğluna analık etmiş bu rikkatli ancak güvensiz suların acı yüzüyle tanışmak zorunda kalırsın ki...”

“Ağam ağzını hayra aç,” dedi Kemal usul ama katî bir tavırla. “Hem zaman zaman bizler için kullandığın bu ‘harcanması kolay’ tasvirin pek zoruma gider, zerrece hazzetmem bilesin...” Genzinden genç bir boğanın öfkeli solumasını andıran sert bir hırıltı yükseldi. “Kimi zamanlar üzerinde anlaşılması güç bir eziklikle söylersin bunu.” Sesini iyice kısıp gözlerini hafifçe belirtti ardından, “Süleyman Han gibi bir gökçek yiğit, en hakirinden dahi olsa, adamlarını hor görür de harcar mı hiç Orhun Ağa?..”

Vehimi, dudaklarını sımsıkı kenetleyerek, az da olsa pişman başını salladı, “Beli oğul, Süleyman Han ki, kılıcını adalet için sıyırmıştır kınından. O ki ataları II. Murat ve Fatih Sultan Mehmet Hanlar gibi

cihanşümul serdarların aşamadıkları Belgrad ve Rodos kalelerini fet-
hetmiş, Mohaç'ta, şimdiye kadar kurulmuş en güçlü haçlı ordusuna
dünyayı dar etmiştir...”

“Süleyman Han'ın, kılıcını adalet namına kınından sıyırdığını
kabul edersin de, adamlarını boş yere yakmayacağına mı inanmaz-
sın Ağa?..”

Bir an gözlerini, dokun pas ve zift kokan iskelesinden çok uzak-
lara dikti Vehimi, “Mohaç ovasındaydık oğul. 20 Zilkade 932, Çar-
şamba (29 Ağustos 1526) seher vaktiydi. Hafifçe çiseleyen yağmurun
altında sabah namazını birlikte kıldığımızı anımsıyorum; ardından
Hünkârımızın, zırhının üzerinde kızıl pelerininin etekleri hafifçe
dalgalanırken yaptığı duasını da: *‘İlahi! Kuvvet ve kudret senin, İlahi!
Zafer senin, inayet senin, himaye senin, karşında aciz bir bölük olan
bu Muhammed ümmetini yerindirme, kuvvetli düşman kâfirlerini
sevindirme!’*

“Bu dua tüm orduya münadiler aracılığıyla yayılırken bizler hep
bir ağızdan, ‘Âmin!’ diyorduk. Ardından ak küheylanıyla alaylar ara-
sında dötrnala gezinmiş ve askerine hitap etmişti Muhteşem Süley-
man: *‘Ey Mübarek Sancak-ı Şerif altında toplanan Müslümanlar! Ey
yeniçeriler, azaplar, sipahiler, humbaracılar, çarhacılar, akıncı beylerim,
erlerim, erenlerim, askerlerim! Cümle âlem bilir ki, Müslümanlar, yalnız
ve yalnız Allah Rızasını kazanmak için cenk ederler. İşte bizler de bura-
lara kadar, İslam dininin yayılmasına mani olmak isteyen fitnecilerle
harp etmeye geldik. Ölürssek şehidiz, kalırsak gazi... Gayrı göreyim sizi!’*

“Her sözü, gönüllerimizde bir yıldırım tesiriyle infilak ediyor,
nefeslerimizi kesiyordu adeta oğul. Çakmak çakmak alevlenen göz-
lerinin pınarlarından, ıslak sakallarına doğru süzülen yağmur değildi
artık yalnızca. Yaklaşan çarpışmanın hevesi, gerçek savaşçılarda görü-
len o ezici şahadet iştiağıyla yaşartmıştı gözlerini. Sonra ben, Kato-
lik bir vaiz kılığında ayrılmıştım saflarımızdan.”

Kemal'in sağlam yapılı bedeninden apansız geçen ürperme,
Vehimi'nin gözünden kaçmamıştı. Her ne zaman ustasının fütur-
suzca düşman içine sızdığı o hatıralara sıra gelse, konuyu bir an evvel
değiştirmek adına, maharetle en yakınındaki hatıralara tutunuveri-

yordu Kemal. Vehimi, delikanlının toy yüreğinin, babası yerine tuttuğu hocası adına dayanılmaz bir telaş ve ürpertiyle attığını anlıyordu o zaman. Öyle ya, pek çok kader ortağı gibi, ne anasını ne de babasını bilecek fırsatı olmuştu bu yiğidin.

“Ya Sofya’da katıldığımız ahi töreni Ağam?.. Onu da anlatıver şu tatlı dilinle hele,” diye üsteledi Kemal, “şimdi hâlâ gözümde ancak ilk defa şahit olduğumdan aklımda tutamam.”

“Gerçekte bütün mesele uç teşkilatının günden güne gerilemesidir Kemal. Bu sebepten, ahi ocağını tekrar canlandırmaya çalışma maksadını taşır bu haşmetli törenler. Alimallah barış iyidir, lakin ucun töresi başkacadır. Hiç aklıdan çıkarma ki muharip kısmına oturluk gelmez. Huysuzca olmazlanır, ürkekçe gelmezlenir ki mevcutlar dahi savuşmaya başlarlar usul nizam aramadan. Bak Frenk düşmanının son dönemde cüretlenmesi biraz da bu yüzdendir. Evet, topunu tüfeğini çağcillaştırmıştır; hatta ve dahi bizimkilere üstün çıkası olmuşlardır. Mamafih yâdımızdan çıkmamalıdır ki, uçların boşalmaya yüz tutması kefareyi cesaretlendirmektedir. İlle velâkin savaşçılar ganimetle yaşar. Osmanlı gibi büyük tarım ve savaşçı toplumlarında barış dönemleri uzadıkça asker kısmı fakirlemeye, öfkesi de kabarmaya başlar. Uçlarda fisebilillah gaza eden alperenlerin yanında ipini koparmış başıbozuklara, suhtelere ve asker kaçaklarına rastladığında şaşırırdın ilk zamanlar. Ancak bu işin ahkâmı böyledir. Uçlardaki yapının bu akıl sır ermez karmaşıklığının da sebebi budur. İlk zamanlarda beyleri dahi pek dik olur, merkeze mesafeli durur, otoritenin zayıfladığı zamanlarda isyana meyyal olurlardı ki, cennet mekân Yıldırım Bayezid Han’la birlikte Osmanlı’nın merkezîyetçi anlayışı tam olarak bir devlet geleneği halini almıştır. Lakin merkez, yine de uçlarla ters düşmek istemediğinden otoritesini gevşek tutar. Buna karşın uç teşkilatının zayıflamasına mani olunamamıştır.”

“Ahilik canlanırsa tüm bu sorunlar çözülecek midir peki Ağam?”

Vehimi usulca gülümsedi, “Belki de... Fakat bir vakte eriştik ki, geri dönüşü, yepyeni bir devlet kurmaktan dahi külfetli görünür bana.”

Kemal şaşkın ve tatsız konuştu, “Ne dersin sen Ağa? Bu kadar mı içinden çıkılmaz görürsün hâlimizi?”

“İçinden çıkılmaz değil,” dedi Vehimi başını ağır ağır iki yana sallarken, “çıkılır çıkılmasına, mamafih ‘samimiyet’ gerektir. Nefsinden geçmek gerektir...”

“Sen, ben geçmedik mi Ağa? Ya koskoca teşkilatımız?..”

“Teşkilatlar gelir geçer çocuk; ancak özündeki cevheri körelmeye yüz tutmuş âdemoğlunda, kendini feda etmek fikri unutulmaya başlandı mı, herkes bir kertede yanı başındaki felakete sırtını dönüverir.”

Kemal, taşkın ruhundan kopan anlık bir feyezanla sertçe salladı elini. Mavi gözleri, kökü çok derinlerde bir öfkeyle puslanmıştı. “Ahilik canlanır Vehimi Ağa. Mevlevilikle nasıl er geç barıştıysa, çok daha çabuk hatırlatır kendini ahaliye. İşte o zaman ilk günlerin fetih ruhu ve dahi kadim samimiyet süratle geri döner...”

“Gençsin Kemalim, en olmazlar mümkündür yaş dimağında. Benim gibi kocamaya yüz tuttun mu, ihtimaller birbiri üzerinden hep menfi sözler fısıldar kulağına...”

Gök, daha yakınlardan gürlledi ve civarda bir yere düşen yıldırımın kekremsi kokusu sardı Tuna kıyısını. Aynı anda yağmur, kurşunî ışıltılı damlalar halinde perde perde inmeye başladı kıyı boyunca.

II

Sağ çavuşu, çifte çapraz ibrişim dikişli atlas kuşağını, bol yenli yeşil kaftanının altına bir iyice dolamış, meşin börkünü de terli alından geri kaydırmıştı. Bunaltıcı akşamüstünün kızıl güneşi altında kavrulmuş Sofya'nın tozlu ufukları, yükselen erguvani bir islim perdesiyle daha da bulanıklaşıyor, şehrin silueti, buldukları yükseklikten dahi usulca dalgalanıyordu. Çavuş, Selçuklu töresi gereği söze girmeden yedi derin soluk bekledi ve söyledi: “Canlar ey, yoldaşlar ey, karındaşlar, ihvanlar ey! İyi işitin, bilin ve mebde-i kelim gereği bildirin ki bu yol mertlik yoludur, bu yol Muhammedî'dir ve dahi er kişinin din gücü, bilek gücü ve ihvan omuzdaşlarıyla bir ve safiyane kazandığıdır. Fütüvvet nice tamam olur? Bilin ki mertlikle ve

de ermekle, dahi erenlere tabi olmakla tamam olur. Yiğitlik doğrulmak, eli, dili ve beli haramdan tutmak, böylelikle edep ve erkâna riayetle mümkün olur. Ahi babalarımız Rum illerine göçende, ilin töre dilini Türkçe kılmışlar ki köylüsünden kentlisinden iştîp anlamayan kalmaya. Böylece Türk'ün nizamı yürüye, uçlardan ufuklara çıka ve dahi 'kızıl elma'yı muhabbet ve adaletle kucaklaya..."

Sol çavuşu Ahi Baba'nın küçük bir baş hareketiyle ilerledi ve elindeki akağaçtan yılanmış tuz ve ekmek sinisini ihvanlar arasında dolaştırmaya başladı. Her bir ihvanın önünde kısa bir müddet durup, "Tuz ekmek hakkıçün," diye mırıldanıyor, bir parça tuz ve ekmek alındıktan sonra baş eğip bir diğerine geçiyordu. Aynı anlarda, Ahi Baba'nın hemen yanı başında diz kırmış olan nakip edeple doğruldu ve elinde bir toprak testiyle bekleyen diğer sağ çavuşuna başıyla küçük bir işmada bulundu. Sağ çavuşu da hemen yanındaki sol çavuşuna, yay misali kaşlarıyla işaret ederek ilerledi. İhvanlara şerbet dağıtılmaya başlandı.

Son bardak Ahi Baba'nın gül ve toprak kokulu parmakları arasına verildiğinde, kara kuru nakip, kır sakalını şöyle bir sıvazlayarak gür avaz ile seslendi, "Ey doğru yolun erleri, selam olsun sizlere ahilik kuşağını kuşanmışlar! Selam olsun sizlere ölmeden kefenlenmiş, dünyadan gayrisinden usulüyle el çekmiş, elinden dilinden kimse'nin zarar görmedikleri! Yârenler, taşı tut altın olsun!"

Ahiler, kadın ve çocuklar dâhil olmak üzere çömezler ve tüm izleyiciler hep bir ağızdan, "Âmin!" dediler.

"... Yârenler Allah sizi iki cihanda aziz etsin! Yârenler tuttuğunuz işten hayır göresiz! Yârenler, erenler pirlere hep yardımcınız olsun! Allah rızkınızı bol etsin, yoksulluk göstermesin! Sıkıntı çektirmesin! Bilginlerin dediklerini, esnaf reislerinin nasihatlerini tutmaz isen; ana, baba, öğretmen, usta hakkına riayet etmez isen; halka zulüm eder, kâfir ve yetim hakkı yer isen; hülâsa Allah'ın menhiyatlarından sakınmaz isen, yirmi tırnağın ahrette boynuna çengel olsun!"

"Âmin!"

"Şükür çekilen sıkıntılar nihayet buldu, Mevlevi kardeşlerimizle aramıza fitne olan Moğol deccalı ara yerden kalktı... Lakin ne yazık

olan oldu, ölen öldü, kalan kaldı; geçmişe medet sulh ile aftan geldi. Mevla'nın yeryüzündeki halifesi âdemoğlu, Rabbi gibi af yolunu tutanda, meleklerden ona cennet beratı burhanı indi de yüzünü, gözünü, gönlünü sürur kapladı. Affediniz, affedici olunuz; intikam alıcı kıyıcılardan olmayınız! Olanlarla ihvanlar arasına cennetle cehenem arasındaki beş yüz senelik mesafe gibi teklif koyunuz! Hele Rum gazileri gaziyanlar ve Rum bacıları baciyanlar ve dahi Rum abdalları ve alperenlerinin devranına Hu diyelim!”

“Huuuuuuuu!..”

“Yolumuza girmek isteyende, kişinin helallik alıp vermesi vacip olur. Helallikler alındı mı?”

Erkan ve çömezler önlerine bakarak, “Alındı!” diye mukabele ettiler.

“Dargınlar barıştı mı?”

“Barıştı!”

“O halde getiresiz ahi kuşağı ve palasını ki öz, sözden öne geç!”

İhvanlar tarafından yere serilen, geometrik desenli büyük bir yün halının üzerine ahi kuşakları, hilatleri ve palaları yarımşar arşın arayla bırakıldı.

“Hele teker teker sayısız ki, söz söylemenin erkân üzere yordamı ne ola?”

En baştaki genç çelebi, yanındaki yol atasının işmarıyla önce baş eğerek edeplendi, sonra da desturlanarak saymaya başladı, “Zinhar ahi eri çiğ laf etmez, zinhar ahi eri konuşurken sağına soluna bakınmaz, zinhar ahi eri ‘ben’ diyebilmez ve dahi sizli bizli söyleşir, zinhar ahi eri el kol hareketleri ile meramını anlatmaz.”

Ahi Baba, ak destarlı başını usulca sallayarak, “Beli! Elverir!” dedi.

Nakip, hemen yanındaki talipliye döndü, “Hele sayın ticaret adabını ki tecim ehli işite, işitenler işitmeyenlere işittire!”

Ak yüzü ala yazmış diğer delikanlı, üzerine bol gelen tozlu ve terli mintanı içinde kıpırdanarak ağırdan mırıldandı, “Yumuşak söylemek ve de aldığı yeterince almak ve de aldığı şeyi usulsüzce geri vermeye kalkıp ticaret akdini bozmamak ve de ahdinden dönmemek.”

“Hele ekle pazar adabını da çelebi!”

Delikanlı güçlkle yutkunarak devam etti, “Omzunu kimseye vurmamak ve dahi uzaktakileri seslememek ve dahi kahkaha ile gülmemek ve dahi tükürmemek ve dahi sümükürmemek ve dahi açığtan bir şey yiyip içmemek.”

Ahi Baba, “Beli! Elverir!” deyince nakip diğer talipliye emretti, “Say mahalle adap ve erkânını çelebi! Say ki edep halimiz, nezaket sözümüz olsun!”

Bu defa konuşan aday ufarak yüzü gölgeli, sayrılı olduğu sesinden ve ahvalinden belli bir gençti. Belki de görüldüğü kadar genç bile değildi.

“Ahi odur ki işi olmadıkça mahallede boş boş gezmeye, ahi odur ki karşıdan gelene kör kör yakın durmaya, ahi odur ki açık kapı ve pencereden içre dik dik bakmaya, ahi odur ki çoluk çocuğa saf saf uymaya.”

“Hele ekle misafirlik adabını çelebi!”

“Mihman olan ahi çağırmaya gelenin önünde yürümeye; mihman olan ahi, ‘yiyecek ne var’ diye sormaya; mihman olan ahi yemekten sonra çok oturmaya...”

“Beli! Elverir!” dedi yeniden Ahi Baba, ardından tüm izleyicilerin ve dahi Vehimi Orhun Çelebi ve Gırnatalı Kemal’in önünde ayağa kalktı. Bu hâl, törenin sonuna gelindiğinin bir işaretiydi. Herkes peşi sıra doğruldu ve adap tuttu.

“Dahi sen Çelebi,” diyerek dördüncü ve son ahi namzedine döndü kara kuru nakip, “Söyle ki, ihvanlar sokakları nasıl arşınlaya, tez söyle ki bir iyice bile! Kulak ve göz ilmin iki kapısıdır, yol atası edeptir. Say ki adabın şahı bir iyice biline!”

Kızıl borkü hafifçe yana yatık, bıyıkları yeni terlemiş delikanlı konuştu, “Sert yürümek ki ahiye hilm gerek! Çukurlara basmamak ki ahiye vakar gerek! Yanlara bakarak yürümek ki ahiye basiret gerek! Taştan taşa seğırtmemek ki ahiye sükûn gerek! Yol ortasında yürümek ki ahiye erdem gerek! Kimsenin ardınca bakmamak ki ahiye fazilet gerek! Büyüğün önünde yürümek ki ahiye uluya

tazim gerek! Biriyle giderken bir işle meşgul olup onu bekletmemek ki ahiye izzet gerek...”

“Beli! Elverir,” diyerek usulca sakalını sıvazladı Ahi Baba, “yol atalarının yüzlerini ak eden bu yiğitler kuşaklanalar, kuşaklarına üç düğüm vuralar ki ellerine, bellerine ve dillerine daim hâkim olalar, ahi palasını öpüp başlarına koyalar ki Hak yolunda çalalar!”

Nakip son defa ve bu defa daha bir davut avaz ile gülbank okumaya başladı, “Üçler, yediler, kırklar hürmetine... Yaaa! Muhammed! Yektir Allah! Yektir Allah! Yektir Allah! İllallah! Eûzübillâhimineşşeytânirracîm Bismillâhirrahmânirrahîm. Duâ edelim; Allahu Teâlâ Hazretleri'nin birliği için, Hâtemü'l Enbiyâ Hazreti Muhammeden-il Mustafâ sallallahü aleyhi ve sellemîn pâk, münevver, mutahhar, azîz, şerîf, latîf rûh-ı şerîfleri için, evlâdı için, ashâbı için, çihâr-ı yâr-i güzîn ervâhı için, tâbiîn, tebe-i tâbiîn, eimme-i müctehidîn ervâhı için, enbiyâ ve evliyâ ve ulemâ-i izâm ve meşâyih-i kirâm seyyidüssâdât selâmeti için rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în. Sırları ve himmet-i âliyyeleri üzerlerimize ve üzerlerinize hâzır ve nâzır olmaklığı için, selâtin-i mâdîn için, hâlâ izzetlü ve seâdetlü pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri-nin ömr-i devleti, yevmen fe-yevmen ziyâd ber-ziyâd olmaklığı için, asâkir-i İslâm her nereye müteveccih olurlar, mansûr ve muzaffer olub a'dâ-yı dîn hor ve hakîr olmaklığı için, Ahi Baba Hazretleri'nin selâmetliği için ömr-i devleti yevmen fe-yevmen ziyâd ber-ziyâd olmaklığı için el Fatihâ!”

III

“De hele Vehimi Ağam, bizde de ahilik ruhu mevcuttur, öyle değil mi?” Gırnatalı Kemal kabaran göğsünü gizlemeye çalışmadan tebessüm ediyordu. Birkaç saattir esinti durmuş, onlar da küreklere asılmışlardı. Nefti sonbahar gökleri, tatlı bir yıldız ışıltısıyla aydınlatıyordu nehrin üzerini. Hava günbatımından bu yana, Temmuz geceleri gibi ılıyivermiş, soğuk rüzgâr apansız kesilivermişti.

“Öyledir oğul,” dedi Vehimi Orhun Çelebi, sulardan burgu burgu yükselen sislere bakarak, “öyledir ancak yaptığımız iş gereği biz her

vakit hakikati konuşamayız. Bizim devletin ve milletin selameti adına, ahval ve şeraite göre davranmamız, aldatmamız ve atlatmamız elzemdir. Bu da ahiliğin kesin hakşinaslık töresine sığmaz. Bizim meslekte yalanı doğrudan farksız söylemek, sana düzülen riyayı sahiciden ayırarak hakikat gibi dinlemek gerektir. Oysa bu çetin iştir. Süregelen bir yalanın parçası olarak kalırken halini bozmamak, sıkıya gelince şaşmamak, yüzünden tebessümü eksik etmemek gerekir ki mürailiğin kitabını yazanların başında biz çâşıtlar geliriz.”

Biraz hayal kırıklığıyla da olsa, başını hafifçe sallayarak onayladı ustasını Gırnatalı. Hayaletler gibi teknelerinin etrafını kuşatan sislere sıkkın bir ifadeyle baktı. Allah aşkına ne türden bir âdemdi bu Vehimi böyle? Dimağı nasıl bu mertebe umulmadık, hatta çokça da heves kırıcı bir minval üzere işleyebiliyordu? Gençliğindeki ele avuca sığmaz, tertip nizam tanımaz kopukluğunun hâlâ yedi düvelde anıldığına pek çok kereler şahitti Kemal. Vehimi, o vakitler sırtını rahmetli babası Sivrihisarlı Cafer Efendi’ye yaslamış, onun gözünü daldan budaktan sakınmaz bahadırlığıyla elde ettiği nüfuzuna güvenerek, işi enikonu serseriliğe dökmüştü. Öyle ki, aldığı her soluktan ahaliye yaka silktirmiş, deva tutmaz bir illetti artık o.

1517 yılının kutlu Mısır seferini müteakip, Cafer Efendi heybetli başından, dolayısıyla Orhun Çelebi de hayattaki biricik güven kaynağından olmuştu. Onun gibi, babasının variyetiyle defalarca batırdığı çerçilikten öte bir mesleğe sahip olamamış hünersiz biri için, hem maddi hem de manevi anlamda fena bir yıkımdı bu elbette. Ancak, Yavuz Sultan Selim Han, ‘Çelik Hilal’in kuruluş ve teşkilatlanma vazifesini bizzat ona tevdi ettiğiinde, bahtı en karanlık günlerinde apansız yepyeni bir yol ayırımına erişmişti. Artık hem yeniçeri ocağının yirmi sekizinci ortasının çorbacısı, hem de nihayet saygı duyulan, dahası eskisinin fevkinde korkulan hakiki bir savaşçıydı. Peki diğerlerinin göremediği, ancak Selim Han’ın ilk seferinde fark ettiği o hususi şiar neydi kendisinde? Yeniçeri ocağına kaydedilmelerinin sebebi, ekserisi Vehimi gibi Türk soylu olan bu zaptı güç adamların doğrudan murakabe edilebilmeleriydi muhtemelen. Fakat kuşku-

suz, sıradan gözlerin algılayamadığı başka türden bir irsiyetin varlığını sezmişti Selim Han.

Veziriazam Piri Paşa'nın himmeti altında örgütlenen ve süratle gelişen şebeke, Kanuni Sultan Süleyman Han zamanında, bir vakitler Hasan Sabbah'ın Haşhaşiler'i gibi cihana korku salar olmuştur. Padişah'ın daimi gözetiminde nice namı külhanbeyi, yetkin savaşçıya, nice kıyıcı kopuk, bitirici suikastçıya dönüşmüş; fasılasız icra halinde kalarak yeniçeri ocağının itibarını arttırmışlardı.

Bunlar tamamı, ancak bir yıla yakındır devam eden usta çırak ilişkilerine karşın, Orhun Çelebi'yi hiçbir ciddi dünyevi işin ucundan tutarken görmediğini dehşetle fark etmişti Kemal. Kendisi, bir esir olarak küçük yaşta getirilmişti bu topraklara. Çilenin, mavimsi donuk bir hareyle çevirdiği bedeni ve duyguları, upuzun çileli yıllar boyunca, yeniçerilerin tokatladığı yağlı granit taşlar gibi iyiden iyiye katılmıştı. Lakin Paşa kapılarında her türlü hizmeti görebilecek kabiliyet ve dirayete sahip olduğunu da yüz aklıyla göstermişti. Bugün sevilen ve itibar gören biri olduysa eğer, bunu hiç tartışmasız, kaçırıldığı o uçsuz bucaksız karanlık denizler gibi olan sabrına ve döktüğü gökler dolusu gözyaşına borçluymuştu.

Tekrar şöyle bir taradı zihnini. Vehimi'nin ne sefer esnasında çadırını bir başına kurduğuna ne de ateş yakmak için bir kez olsun elini çakmak taşı ya da çıraya uzattığına şahitti. Her işini Kemal gibi çömezlerine bırakır, yemeğini dahi onlara yaptırırken, bir köşede çömelerek sonsuz bir devinim içindeki gökleri izlerdi. Zaten kılıç hariç, hiçbir şey yakışmıyordu eline. Kabını kacağını heybesine yerleştirirken bile her defasında güçlük çekiyor, yerleri belli olduğu halde ufak tefek evaninin arasında bunalıyor, koca koca şakırtılar ve tanrırtılar içinde kendi kendine köpürüp duruyordu. İtina göstermesi gerekmedikçe, kıyafetlerini giyerken bile öyle acele davranıyordu ki, alelâde bir taşralı görüntüsünden katiyen sıyrılamıyordu.

Hâlbuki onu çifte su verilmiş eğri kılıcı ve cevahir işlemeli kaması elindeyken görmeliydi bir de. Zağlı çeliği bileğinde döndürüp güneşte ışılatmayı pek sever, hareket öncesi ve sonrasında, saatlerce namlu bakımlarıyla meşgul olurdu. Aklına yeme içme dahi gelmezdi. Şahsiyeti nasıl da inanılması güç bir değişim kaydediyordu öyle zaman-

larda. Ordularının önündeki bir mareşal misali sarsılmaz, hatta ulaşılmaz bir tavırla adamlarına emirler yağdırıyor, korkunç bir ivedilikle çalışan zihninin derinlerinden süzülen hararet, körük gibi ağır ağır inip kalkan göğsünden, acıyla güçlenmiş azalarına ulaşıyordu.

O, kılıcıyla var olan gerçek muhariplerdendi zira. Ne zaman o kas kütlesi iyice katılmış göğsü ve dimdik omuzlarıyla talim sahasına çıksa, muhtemel tüm rakipleri ona hayranlık ve korku dolu ifadelerle uzaktan bakmakla yetiniyor, kolay kolay karşısına çıkmaya razı gelmiyorlardı. Kavgadan keyif aldığı ortadaydı ve bunun kendisini ne denli korkutucu bir hasım haline getirdiğinin de bihakkın farkındaydı.

Kemal, ustasına, İstanbul asesbaşı Tokatlı (Demir Pençe) Mustafa Paşa'nın konağında ilk rastladığı günden bu yana Vehimi'nin emri altındaydı. Usta casus kendisini fark eder etmez, elinde silme kar dolu kristal şerbet kadehiyle oturan Paşa'ya dönerek, çipil kara gözlerinde adamın kıyıcısının sarrafı olduğunu gösteren bir ifadeyle, "Necidir bu yiğit Paşa Hazretleri?" diye sormuştu. Saatlerdir, Venedik, Alman ve Portekiz casuslarının faaliyetleri hususunda umumi emniyet meselelerini görüştüklerinden dahası Vehimi'nin kılı kırk yaran tavrından bir iyice bezmiş olan Paşa, "İspanyol dönmesidir," demişti muzip bir ifadeyle, "dik başlılığı yüzünden kaç kapı gezmiş; ama sonu hep esir pazarı haylazın. Lakin sağlam çocuktur; mukatebesini beş yıla anlaşıştık, gelgelelim Eyüp kadısına bizzat çıkararak kendini tereke defterine ekletmiştir ki, hayatta olduğu sürece evvel Allah'ın, sonra da Padişah-ı Âlempenah Hazretleri'nin hadimi ola. İnce uzun oluşuna bakma, senin gibi bileğine sağlam gaddar takımındandır az buçuk..." Genzinden güldü sonra ve usulcacık ekledi Paşa, "Tecrübe etmeye kalkma, yanılırsın Vehimi."

Vehimi, bir an Tokatlı'nın ip gibi ince dudaklarına ve keskin mavi gözlerine baktı dikkatle. Esasen Paşa'nın kışkırtıcı bir ifadeyle konuşmasına kalmadan da delikanlının bileğine sağlam olduğunu anlamıştı. Bir şeyler geçtiği belliydi tuhaf zihninden.

Buz mavisi gözleri keskin bakan gencin boyu uzun, omuzları geniş, kemikleri kalın ve sağlamdı. Sarı, dalgalı saçları intizamsızca kesilmişti. Okkası biraz nakıstı ama sorun değildi. Kaba pamuklu-

dan entariyi andıran tek parça bol gömleğinin ve diz yerlerinden yamalı biçimsiz poturunun içinde dahi yıldırıcı bir görünümü vardı. Çocuğu gözü tutmuş olan Vehimi, biraz da mahsus müfsit bir tavırla söylendi, “Bu çorbacı takımı kalıbına sağlam dursa da, içten çürük-tür Paşa Hazretleri.” O esnada avlunun ön kapısında teşrifatçı diki-len Kemal şöyle bir gözünün ucuyla baksa da, Vehimi’nin kim olduğunu iyi bildiğinden olsa gerek, iğneleyici laflarını duymazdan geldi.

Paşa, akik ve yakut rengi pırıltilara bürünmüş kristal kadehini önündeki kızılağaç sehpaye bıraktı, “Çorbacı deme Vehimi! Bahis Müslümanlık oldu mu, bu çocuk senden benden ileridedir bilesin.”

Vehimi iştmemiş gibi, “Kolay mı yıarsın böyle çorbacı?” diye sürdürmüştü konuşmasını Kemal’e hitaben. “Paşa tecrübelidir ancak adamın hasını biz daha iyi anlarız. Kanaatimize göre senin bu halin tabansızlığın kofluğudur...”

Kemal adaplı sessizliğini muhafaza ediyordu. Paşa iç geçirerek, “Gaddardır dedim, lakin kıyıcılığı, çoğunda olduğu gibi tabansızlıktan ileri gelmez,” diye düzeltti. “Zalimlerin korkaklığı malumundur Orhun Çelebi. Ancak bizimkinin yüreği de bileği de muhkemdir. İlâveten sabırsız görünse de asabı sağlamdır. Kolayca alevlendiremezsin.”

Karanlık simasında onaylar bir ifadeyle, “Hele yarın Padişah-ı Âlempenah’ın teftişi vardır ocağa,” dedi usulca Vehimi, “bu yiğidi ver yanıma ki hünerlerini Hünkâr’a da göstere. Koy ver senin yanında körelmesin çocuk Paşa. Onunla bir kılıç oynayalım, bir peşrev çekip güreş turalım ki kıran kırana, Sultanımızın dahi keyfi yerine gelsin. Görsün ki âlemde ne civan yiğitler gezinir de kendileri dahi onlardan habersizdir.”

“Bittiğinin resmidir o halde Vehimi,” derken bir yandan da Kemal’e el etti Paşa. “Kemal, oğlum, erte var huzura, ricalin önünde tepesi üstü bohçala şu Vehimi’yi de, Cihan Sultanı’nın keyfi gele. Yarın gün senindir ve de bahtının yıldızı parlamıştır oğul.”

Kemal, ifadesiz tutmaya çalıştığı yüzünde belirgin bir sevinçle, “Başüstüne Paşam,” dedi, “yalnız sizi terk etmeye gönlüm elvermez.”

“Demek Padişah’ın gözüne gireceğinden bu denli eminsin rezil çorbacı?” diye çıkıştı tatlı sert Vehimi. “Demek bizi gözüne kestir-

din ha? Alacağın olsun Kemal Ağa. Hele gör ben sana neler ederim ve de âleme rüsva tutarım ki akıllanasın.”

Pırıl pırıl bir ifadeyle gülümsemişti Kemal, “Bana olan itimadını boşa çıkarmayacağım Vehimi Ağa.”

Gündüzleri söğütlük adalarda gizlenip, Wienerwald’in çividî tepelelerinin dar koyaklarına sokulan karanlık suları her zamankinden güçlülükle aştılar. Zira yükseklerde yağmurlar başlamış, Tuna’nın debisi amansızca yükselmeye başlamıştı. Kischerament’in 5 mil uzağındaki bir huş ağacı koruluğuna gizlenmiş kılıç artığı yeniçerilerle buluştuğlarında, adamların çamur, pis içindeki perişan hallerine içleri acıdı. Hepi topu elli beş kişiydiler. Balık boldu ancak diğer erzakları tükeniyordu ve bu korkusuz adamları kolayca içinden çıkamayacakları bir yılgınlık kaplamak üzereydi.

Vehimi, yeniçeri ağasını daha o akşam gün batmadan yanına çekti ve üç ay yetecek kadar erzakı ulaştıracak olan hecin kervanının, bizzat akıncı Galip Bey’in birliklerinin gözetiminde ilerlediğini ve şu anda Budin’in 88 mil güneydoğusundaki Karlofça yolu üzerinde bulduklarını bildirdi. “Adamların halini iyi görmedim,” diye ekledi sonra, sesindeki kaygıdan kendinin de içi bulanarak. Kaba çizgileri kesik kesik derinleşmiş yüzü, akşam saatlerinde sulardan yükselmeye başlayan iç bulandırıcı balçık kokusuyla buruşmuştu. Kurbağaların ve ağustos böceklerinin uğultusuna gömdü sonra sesini, “Süleyman Han’ın askeri Allah’tan ümit kesmez asker. Allah’tan ümit kesmedikçe de kendini çaresizlikte görmez.”

“Doğru söylersin Vehimi Ağa. Zaten Zapolya’nın bu işi kıvrımayacağını sezerdim ben,” dedi yeniçeri zabiti kumandan. Sonra süratle eridiği belli olan yüzünün pörsümü, mat derisini hırsıyla avuçlayıp homurdandı, “Lakin Ferdinand’ın bu denli amansızca saldıracağını ummamıştık. Baksana, yüz geri edip Viyana istikametinde kaçmak zorunda kaldık...”

“Türk askeri taarruz ve müdafaayı iyi bilir de, ricatı bir türlü beceremez,” diye mırıldanırken, kendi kendine konuşur gibiydi Vehimi.

Kumandan devam ediyordu, "...Zira Alman askerleri Budin'den güneye suyollarını emniyete almışlardı. Aksi gibi Tuna, Viyana'ya doğru hayınlaşır. Ara yollarını kapatır da sularını munisleştirerek Almanların hesabına iş tutmaya başlar. Bu sayede düşman bölgede kuş uçurtmuyordu ama Tuna'ya güvenerek tertibatı da seyrekleştirmişti. Buna rağmen kaçmak isteyen arkadaşlarımızın tamamının enselendikleri haberlerini alıyorduk. Telaşa kapıldık ki, o kadar olur. Allah'tan Tuna'nın gündün güne yer değiştiren kumul adaları firariler için, en azından ele geçmeden ölme fırsatı sunar. Şu adayı görür müsün Ağa?" Buldukları yeri işaret ederek, sırtındaki eprimiş yeleğin zulasından Hıristiyan işi ince, uzun bir kama çıkardı. Çelik bir zincirle omuzdan çaprazlama asılmıştı. Kuru ve sertleşmiş kumlara birtakım şekiller çizerek anlatmaya başladı, "Alman, tuttuğumuz bu yeri hesaba katmaz... Nedendir diyeceksin... Katamaz, zira Tuna'nın hikmetlerinden biri de debisinin insafına göre bataklıkğının yerini kendisinin belirlemesidir. O yüzden içinde rehberlerin dahi şaşaladığı tek nehirdir. Zira adamoğlu burada bizim gibi her gününü geçirecek olsa dahi, biteviye çöküp batan alüvyon adalarından hangisinin insanı yutmayacağını bilemez. Biz, tüm tehlikesine rağmen üç gecede bir keşif mangası çıkarıyoruz ki bir baskında apansız saplanıp kalmayalım... Hem asker bu cehennemde içinde hapis kalmaktan çokça bunalır. Huruç yolunun açık olduğunu bilirse ferahlanır da huysuzluğu diner... Bilirsin Vehimi Ağa, imdi buradaki çaresizliğimizden emin olmasa, bizim yeniçeri takımını emirle dahi tutmak zordur... Ben bile öyle bunalırım ki kendimi kaldırıp şu bataklıkğın karanlıklarına atasım gelir..." Bakışlarını mahcup bir tavırla kaçırdı.

Akşamın donuk alacasında yüzü bir anda kararan Vehimi uzandı ve Kemal'i dahi şaşırtan bir öfkeyle dev yeniçeri kumandanının yakasına yapıştı. Adamı boş bir çuval gibi iki yana sallayarak. "Höst!" diye kükredi, "Yılgınlık istemem demedim mi rezil? Siz Osmanlı leşkeri değil misiniz? Dünya denen yurtluk sizden sorulmaz mı? Baskın durun, yeminle hepinizi bitiririm. Süleyman Han'ı bu rezillikten gafil mi sanırsınız? Tez zamanda ordularıyla gelip, bu Viyana ilini Ferenduş (Ferdinand) keferesinin başına yıkmaz mı? Sonra tezden yürüyüp ağabeyi Karlo'ya (Şarlken) dünyayı bir daha zindan etmez

mi? Zorla da olsa duracaksınız, emirle de olsa duracaksınız! Mevzii-nizi terk etmeyecek, umutsuzluğa kapılmayacaksınız!.. Huysuzlananın kellesini ibretiâlem adına bizzat alırım ki, öncesinde yatıracığım işkenceyi tahayyül edemezsiniz. Zaman Süleyman Han zamanıdır! Selim Han gibi çakırpençe bir Hünkâr'a dahi ettiğiniz edepsizlikleri ona edemezsiniz! Salahiyetim vardır... Sorgusuz sualsiz keserim huysuzluk edenin soluğunu...

“İmdi, Mohaç'ın korkusu bir değil, on ömür silinmez hasmın yüreğinden. Yalnızca Fransa'ya karşı yitirdiği itibarını düşünerek son bir hamle yapmıştır Şarlken. Yoksa siz, Ferdinand tek başına bir iş edebilir mi sanırsınız? En büyük rakiplerinden Fransa'yı tekrar yanlarına çekmek ve Katolik birliğini sağlamlaştırmak için bir propaganda aracıdır şimdi Budin'in karşı fethi. Gayrı ellerinde tutamayacaklarını onlar dahi bilirler. Bu seferin bir amacı da Mohaç'ta kendilerini terk edip harp sonrası Hünkâr'a biat eden ve Budin tahtına oturan Janos Zapolya'yı cezalandırmaktır. Zira II. Lajos, kudretli eniştesi Şarlken'in ve kayınbiraderi Ferdinand'ın çaresizliklerini yüzlerine vururcasına Tuna bataklıklarında ölür ölmez, Süleyman Han'ın tam desteğini alan Macar dieti (asiller meclisi) Erdel Prensi Janos Zapolya'yı Macaristan Kralı seçti. Biz dahi bu kararın ülkede karışıklık çıkaracağını bilmiyor değildik. Şarlken arkalı bir diğer diet, hemen bir ay sonra Presburg'da toplanarak Nemçe arşidükü Ferdinand'ı Macaristan kralı ilan etti. Hâlbuki biz bunu da bekler, vakar ile sabrederdik. Nihayet umulan oldu, Şarlken ve Ferdinand biraderler elimizi meşrulaştıracak adımı attılar. Şimdi vasalımız Zapolya, altı binden artık ağır süvarisiyle Segedin geçitlerinde seyyar karargâhlar kurar ve Cihan Sultani'nı bekler. Siz dahi sabırlı ve metanetli olun.”

Ağa utançla öne eğdi başını, “Oluruz olmasına Vehimi Ağam. Lakin askere söz geçirmek ne denli zordur...”

Vehimi tekrar delilendi, “Yazıklanma köpek! Seni Tuna'nın yayın-balıklarına yem etmek vardı ya şimdi...” Mengene gibi parmaklarıyla adamı bir daha sarsıp bırakırken bu defa anlayışlı bir sesle, “Bana bak Ağa,” dedi, “askeri talimsiz bırakmayasın. Her ne olursa olsun asker, bizatihi yeniçeri kısmı talim intizamını yitirdi mi tez elden yoldan